

DE WEGWIJZER NAAR TOEKOMSTBESTENDIG REIZEN VAN INTENTIE NAAR IMPACT

A group of five people are sitting on a rocky outcrop, looking out over a vast landscape at sunset. The sun is low on the horizon, casting a warm, golden glow over the scene. The landscape features rolling hills, a large body of water (likely a lake or river), and distant mountains. The people are silhouetted against the bright light of the sunset. Some are sitting on the ground, while one person is standing. There are some items on the ground, including a backpack and a water bottle. The overall mood is peaceful and contemplative.

DIT IS JOUW HANDVAT OM EEN STAP EXTRA TE ZETTEN.
LAAT DE WERELD ZIEN WAT WIJ KUNNEN, SAMEN.

DE WEGWIJZER NAAR TOEKOMSTBESTENDIG REIZEN

VAN INTENTIE NAAR IMPACT

INHOUD

	Voorwoord van Frank Radstake	7
	De visie	9
	Hoe gebruik je deze wegwijzer?	11
KLIMAAT	Naar netto-nul uitstoot	15
	Klimaatimpact meten met de ANVR-methode	15
	Stap 1: Inventariseren	15
	Stap 2: Berekenen	16
	Stap 3: Vergelijken met basisjaar en met elkaar	16
	Stap 4: Communiceren	17
	Wat kun jij doen om jouw klimaatimpact te reduceren?	18
	Een doel stellen	18
	Aan de slag	20
	De rol van de ANVR	24
NATUUR	Wat kun je doen voor de natuur op bestemming?	29
	De rol van de ANVR	31
MENSEN	Wat kun je doen om jouw sociale impact te verbeteren?	35
	De rol van de ANVR	38
TRANSPARANTIE	Certificering	43
	Duurzaamheidsrapportage	43
WRAP UP	Meer weten over duurzaamheid?	47
	Begrippenlijst	49
	Colofon	50

“

De bal ligt bij ons. Natuurlijk spelen onze klanten een rol - zij kunnen duurzamere keuzes maken. Maar daarvoor is nodig dat wij toegankelijke en goed vergelijkbare informatie geven over de positieve en negatieve gevolgen van reisproducten. Daarnaast heeft ieder reisbedrijf ook een eigen verantwoordelijkheid om bij te dragen aan klimaat, natuur en cultuur, met als ambitie in 2050 een netto-positieve impact. Zo bouwen we samen aan een toekomstbestendige branche.

Frank Radstake, directeur ANVR

VOORWOORD VAN FRANK RADSTAKE

Er is één ding dat mij altijd weer opvalt als het om reizen gaat: we zijn een branche van verhalen, verbinding én verantwoordelijkheid. Of het nu gaat om avontuur in de Andes, een zakelijke deal in Singapore, of een warm familieweekend in het Ardense groen – we brengen mensen samen en laten grenzen vervagen, letterlijk en figuurlijk. De kracht van onze sector is niet alleen het bieden van onvergetelijke ervaringen, maar ook een broodnodige impuls voor lokale economie, werkgelegenheid en het behoud van natuur en cultuur. Klinkt als een win-winsituatie, toch?

Maar eerlijk is eerlijk: we kennen ook de schaduwkant. Wij als reisbranche hebben impact. En net zoals elk bedrijf of consument zijn stempel drukt – doen wij dat ook, soms iets te nadrukkelijk. Klimaatverandering laat zich steeds vaker zien: niet alleen op de Malediven, maar ook gewoon als je op de fiets door de regen naar kantoor gaat. Overtoerisme, kwetsbare gebieden en moeilijke afwegingen; ze horen erbij. Het vraagt om verantwoordelijkheid, niet alleen van ‘de sector’, maar van ons allemaal. Want alleen samen bepalen we welke verhalen mooi blijven en welke niet.

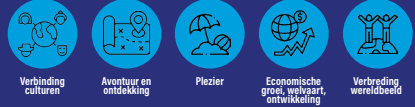
Met deze wegwijzer laten we zien dat meten weten is. Impact meten is geen ingewikkelde hobby voor beleidsmakers – het is gewoon het begin. Maar let op: niet alles wat telt, kun je tellen (om Einstein maar eens van stal te halen). Juist de dingen die minder tastbaar zijn verdienen ons extra inzet. Zo bouwen we aan een reisbranche die toekomstbestendig is en écht positieve impact maakt – sociaal, economisch én ecologisch. Hier in Nederland, maar vooral daar, op die plekken waar de wereld aan onze voeten ligt.

ANVR steekt de handen uit de mouwen en ondersteunt haar leden in de transitie naar die positieve toekomst. Diversiteit is onze kracht. Elke ondernemer kiest zijn eigen route – als het maar in de goede richting is. Want zonder samenwerking staan we stil, en dat is zonde van al die mooie bestemmingen.

Dus, pak deze gids erbij. Of je nu net begint of al jaren meedraait: dit is jouw handvat om een stap extra te zetten. Laat de wereld zien wat wij kunnen, samen.

VISIE VOOR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE REISINDUSTRIE

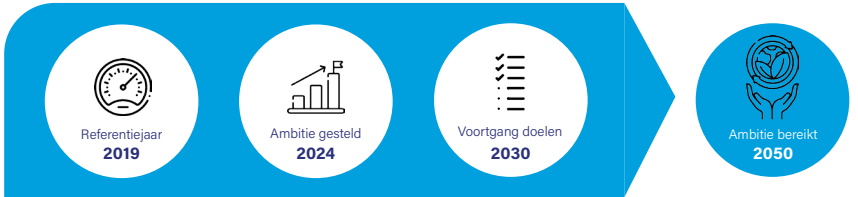
Reizen heeft zowel een positieve impact

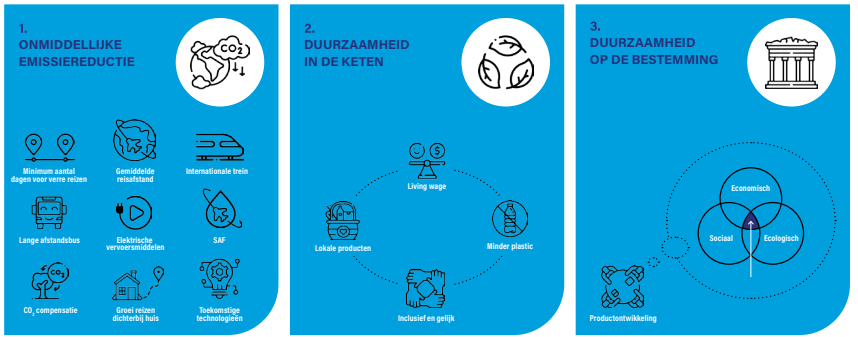
als een negatieve impact

DE TIJDLIJN WAARIN WE EEN TOEKOMSTBESTENDIGE REISINDUSTRIE WILLEN REALISEREN ...

ONZE AMBITIE ZAL WORDEN VERWEZENLIJK IN DRIE KERNGEBIEDEN ...

ONZE AMBITIE ...

De Nederlandse reisbranche:
Heeft een **positieve** impact
Creëert **waarde**:
Sociaal, Economisch, Ecologisch
Draagt bij aan de **bestemmingen**
Werkt **transparant**
Toont **leiderschap** in de **keten**

Klik hier voor de volledige Duurzaamheidsambitie

“In 2050 heeft de reisbranche een positieve sociale, ecologische en economische impact, zowel in eigen land als op bestemming.”

Die ambitie is vastgelegd in de ANVR [duurzaamheidsvisie](#) uit 2024, die samen met leden is opgesteld.

Om die te bereiken, wordt gewerkt aan drie kerngebieden:

1. Klimaat: naar netto-nul emissies in 2050

Voor een toekomstbestendige reisindustrie is onmiddellijke reductie van **broeikasgassen** essentieel. Technologische innovatie zal een significante bijdrage moeten leveren, maar we weten nog niet hoe groot die zal zijn. Daarom is het belangrijk dat de we verschuiven naar emissievrije mobiliteit, maar ook de uitstoot van accommodaties naar beneden brengen, zodat we in 2050 onze doelstelling halen.

2. Een sociaal, duurzaam en transparant aanbod in de gehele keten

De impact van reizen hangt voor een belangrijk deel af van de keuzes die partijen waar je mee samenwerkt maken. De informatie over duurzaamheid in de gehele keten is echter nog gebrekkig. Daarom werken we aan vergroting van transparantie, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van rapportagestandaarden en het stimuleren van certificering.

3. Behoud en **regeneratie** van reisbestemmingen

Reizen met respect voor mens, natuur en cultuur kan een positieve kracht zijn, die bijdraagt aan economische ontwikkeling, natuurbescherming en welzijn. Hoe zorgen we dat de voordelen opwegen tegen de nadelen, zoals **overtourisme** en uitputting van de natuur? Hier willen we meer grip op krijgen, in samenwerking met bestemmingen.

Deze gids maakt je wijzer op de weg naar een toekomstbestendige reisorganisatie. Het helpt reisorganisaties stap voor stap om hun duurzaamheidsimpact te begrijpen, te verminderen en te verbeteren.

De wegwijzer is opgebouwd rond drie hoofdthema's: KLIMAAT, NATUUR en MENSEN.

Elk thema bevat achtergrondinformatie, praktische voorbeelden en verwijzingen naar hulpmiddelen. Gebruik de wegwijzer als startpunt voor verbetering: ontdek waar jouw organisatie al goed op weg is en waar nog winst te behalen valt. Je hoeft niet alles tegelijk te doen. Verdiep je in de impact van jouw reisproducten, stel voor jouw organisatie haalbare doelen en bouw zo mee aan de toekomstbestendigheid van de branche.

HOE GEBRUIK JE DEZE WEGWIJZER?

Klimaat

In kaart brengen van broeikasgasuitstoot is een belangrijke eerste stap in het duurzaamheidsbeleid van reisbedrijven. Dat is niet eenvoudig, maar levert informatie die nodig is om je **uitstoot** effectief te verminderen. Dit kan kosten besparen. En steeds meer reizigers, partners en stakeholders verwachten transparante rapportage over klimaatimpact. De ANVR moedigt reisorganisaties daarom aan om, als ze dat nog niet doen, nu te starten met het meten en rapporteren van hun uitstoot.

Meer lezen over dit thema:

- ➔ [Klimaatimpact meten](#)
- ➔ [Klimaatimpact reduceren](#)

Natuur

Natuur is een van de grootste rijkdommen die we mogen delen met reizigers. Zowel voor reisorganisaties als bestemmingen is het van essentieel belang dat we die beschermen. De ANVR ziet natuurbehoud en -herstel als een gedeelde verantwoordelijkheid. Door samen te werken met natuurorganisaties, lokale gemeenschappen en reizigers kunnen we niet alleen behouden wat er nog is, maar ook bijdragen aan een wereld waarin natuur en dieren weer de ruimte krijgen.

Meer lezen over dit thema:

- ➔ [Natuur](#)

Mensen

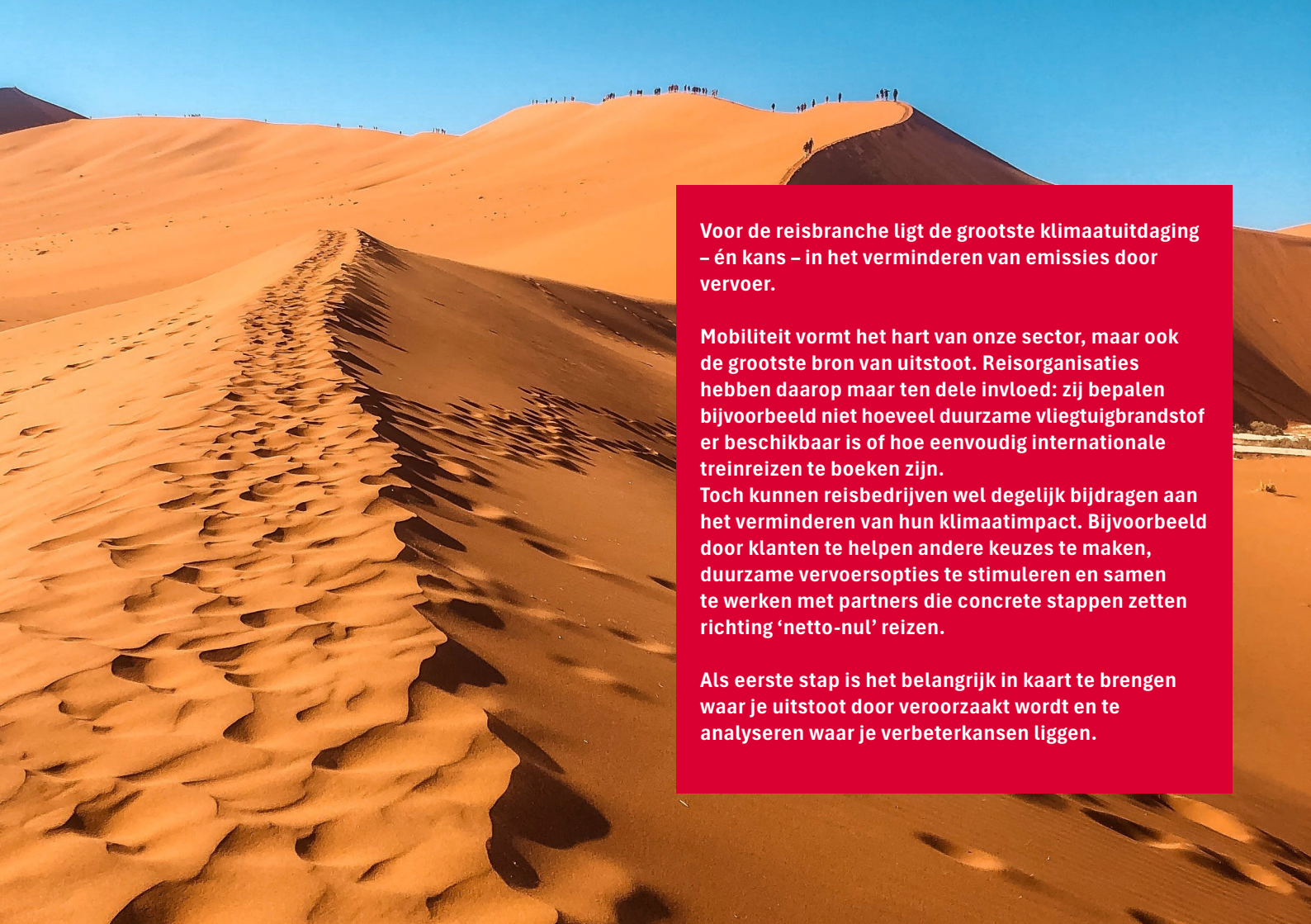
Duurzaamheid gaat ook over mensen. Reizen verbindt ons met anderen over de hele wereld - het laat ons zien, voelen en begrijpen hoe we met elkaar samenhangen. Dat contact kan veel goeds brengen, maar ook onbedoelde negatieve effecten hebben als we er niet bewust mee omgaan. De ANVR ziet positieve sociale impact daarom als een wezenlijk onderdeel van toekomstbestendig reizen. Ons doel is dat reizen niet alleen mooie ervaringen oplevert voor de reiziger, maar ook blijvende voordelen brengt voor de mensen die we onderweg ontmoeten.

Meer lezen over dit thema:

- ➔ [Mensen](#)

KLIMAAT

Voor de reisbranche ligt de grootste klimaatuitdaging – én kans – in het verminderen van emissies door vervoer.

Mobiliteit vormt het hart van onze sector, maar ook de grootste bron van uitstoot. Reisorganisaties hebben daarop maar ten dele invloed: zij bepalen bijvoorbeeld niet hoeveel duurzame vliegtuigbrandstof er beschikbaar is of hoe eenvoudig internationale treinreizen te boeken zijn.

Toch kunnen reisbedrijven wel degelijk bijdragen aan het verminderen van hun klimaatimpact. Bijvoorbeeld door klanten te helpen andere keuzes te maken, duurzame vervoersopties te stimuleren en samen te werken met partners die concrete stappen zetten richting 'netto-nul' reizen.

Als eerste stap is het belangrijk in kaart te brengen waar je uitstoot door veroorzaakt wordt en te analyseren waar je verbeterkansen liggen.

KLIMAAT: NAAR NETTO-NUL UITSTOOT

Klimaatimpact meten met de ANVR-methode

Om je klimaatimpact aantoonbaar te verminderen, is meten de eerste stap. De meest geaccepteerde standaard hiervoor is het [Greenhouse Gas \(GHG\) Protocol](#)¹. Het [GHG-protocol](#) heeft echter geen specifieke richtlijn voor de reissector. Dat leidt tot praktische problemen en onvergelykbare uitkomsten². Daarom heeft de ANVR een eigen, vereenvoudigde methode ontwikkeld, die aansluit bij de principes van het GHG-protocol, maar focust op de kern van het reisbedrijf: de klimaatimpact van verkochte reizen³. Hier wordt immers verreweg de meeste uitstoot veroorzaakt.

Stap 1: Inventariseren

De berekening volgens de ANVR-methode omvat zo goed als alle uitstoot die direct of indirect wordt veroorzaakt door reisproducten:

- ➔ het transport naar en van de bestemming,
- ➔ alle lokale transfers,
- ➔ alle verblijven en
- ➔ excursies of activiteiten op bestemming...

Wat is netto-nul uitstoot?

De ANVR heeft in 2021 de [Glasgow Declaration](#)⁴ ondertekend. Daarmee heeft de branche beloofd om snel bij te dragen aan het terugdringen van broeikasgassen, op weg naar netto-nul uitstoot in 2050.

In de Glasgow Declaration is 'net zero' uitstoot van broeikasgassen⁴ het doel, oftewel netto-nul. Maar wat betekent dat? Volgens het gezaghebbende Science Based Targets initiative (SBTi) wil netto-nul zeggen dat de directe en indirecte uitstoot in 2050 met minstens 90% wordt teruggebracht en voor maximaal 10% gecompenseerd, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen of CO₂-opslag⁵. De activiteiten binnen jouw waardeketen zouden geen netto-uitstoot moeten veroorzaken, in lijn met het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad. Dit betekent dat een klimaatactieplan vooral moet gaan over hoe je de kern van je bedrijf verduurzaamt. Oftewel, voor een reisbedrijf: hoe zorg je ervoor dat de reisproducten die je verkoopt steeds minder CO₂-uitstoot veroorzaken?

... ongeacht of je deze direct aanbiedt of via een partnerorganisatie. Voor deze elementen biedt de ANVR standaard emissiefactoren. Dit zijn actuele gegevens over de broeikasgassen uitstoot van een activiteit of standaardwaarden (schattingen). Consumpties op bestemming en afval(verwerking) laten we buiten beschouwing, omdat informatie hierover lastig te verzamelen is en er nog geen goede standaardwaarden zijn.

Stap 2: Berekenen

Met deze actuele uitstootdata of standaardwaarden kun je, zodra je weet hoe vaak een reis (inclusief alle bovengenoemde elementen) is geboekt, de klimaatimpact berekenen. Als je ook weet hoeveel personen hebben deelgenomen aan de reis (incl. activiteiten, etc.), kun je de gemiddelde uitstoot per reiziger berekenen.

De meest praktische manier om dit te berekenen is om alle boekbare reisonderdelen in je boekingssysteem te voorzien van de door ANVR aanbevolen standaardwaarden of actuele data (via API-verbindingen). Als je werkt met min of meer standaard reispakketten, kun je deze invoeren in Carmacal, de tool die door BUAS, i.s.m. de ANVR is ontworpen om de klimaatimpact van reispakketten te berekenen. Invoeren kan zowel handmatig als via een API. De door ANVR aanbevolen standaardwaarden en de API-koppeling met Google TIM is daarin geïntegreerd.

Stap 3: Vergelijken met basisjaar en met elkaar

Om te kunnen beoordelen of we op koers liggen, moeten we de klimaatimpact (de totale uitstoot) vergelijken met een basisjaar. We hebben gekozen voor 2019, conform de Glasgow Declaration. Tegelijk met de eerste rapportage (over 2026) vragen we van leden om met dezelfde methode de klimaatimpact van in 2019 verkochte producten te rapporteren, met dezelfde standaardwaarden als je gebruikt voor 2026. De ANVR komt nog met nadere instructies over bijvoorbeeld hoe om te gaan met ontbrekende informatie.

Ook al moet de totale uitstoot van de sector als geheel steeds kleiner worden, dat betekent niet dat elk afzonderlijk bedrijf precies evenveel moet reduceren. In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij bedrijfsovernames, kan de uitstoot zelfs stijgen. Daarom kijken we ook naar de gemiddelde uitstoot per reiziger. Die zou moeten dalen. Ook is het interessant om de gemiddelde uitstoot van bedrijven met een vergelijkbaar aanbod te vergelijken. Zo kunnen we succesvolle interventies ontdekken en van elkaar leren.

Stap 4: Communiceren

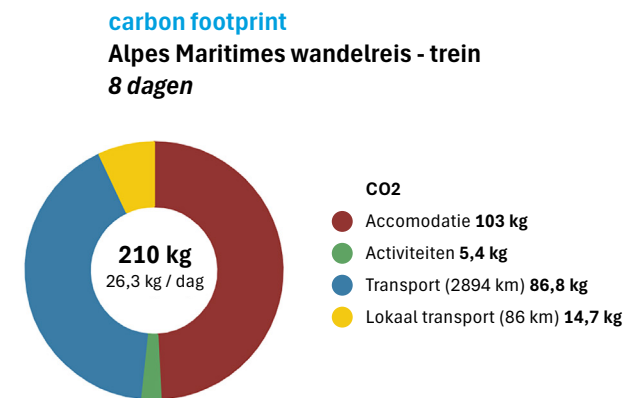
Vanaf 2027 publiceert de ANVR jaarlijks een update over de verduurzaming van de reisbranche. De jaarlijkse rapportage van de klimaatimpact van jouw verkochte reisproducten is daar een belangrijk onderdeel van. Ook wil de ANVR aandacht geven aan inspirerende praktijkvoorbeelden en aan de obstakels die reisorganisaties ervaren.

Reisbedrijven kunnen de klimaatimpact van hun verkochte reisproducten ook afzonderlijk rapporteren, of opnemen als onderdeel van een bredere duurzaamheidsrapportage. Begin 2026 komt de ANVR met een advies over hoe je dat praktisch kunt doen. Deze rapportage is namelijk belangrijk om te laten zien dat we actief werken aan het realiseren van de visie.

Een van de belangrijkste momenten om de klimaat-impact van reisproducten zichtbaar te maken, is tijdens het boekingsproces. De ANVR-methode kan ook worden ingezet om vooraf een inschatting te maken van de impact van een reisproduct. Dit stelt klanten in staat om verschillende opties met elkaar te vergelijken op basis van klimaatimpact.

De communicatie over deze impact richting de reiziger is de eigen verantwoordelijkheid van elke reisorganisatie. Hiernaast vind je een voorbeeld van een berekening voor een reis (Bron: carmacal.org).

*Let op: vermeld bij de gepresenteerde cijfers altijd dat deze zijn berekend op basis van de ANVR-methode.
Heb je afwijkende aannames gebruikt?
Geef die dan ook duidelijk aan.*

Wat kun jij doen om jouw klimaatimpact te reduceren?

Een doel stellen

Een goed vertrekpunt is het formuleren van een doel én het opstellen van een concreet klimaatactieplan. Daarin beschrijf je welke stappen je als organisatie gaat zetten om je klimaatimpact te verminderen. Welke acties je opneemt in het actieplan, bepaal je als organisatie zelf. Wat voor de één werkt, hoeft voor een ander niet effectief te zijn, bijvoorbeeld vanwege verschillen in businessmodel of klantfocus.

Om te bepalen welke maatregelen voor jouw organisatie het meest kansrijk zijn, is ook inzicht nodig in de bronnen van je broeikasgastuitstoot (zie ook: [Klimaatimpact meten](#)). Hieronder vind je enkele voorbeelden van maatregelen, ter inspiratie.

Science Based Targets

Je kunt ervoor kiezen het reductiedoel te laten toetsen door het [Science Based Targets initiative](#) (SBTi), zij helpen bedrijven om geloofwaardige reductiedoelen te formuleren⁶. SBTi heeft specifieke toetsen voor verschillende sectoren, maar (nog) niet voor de reisbranche. Wel is er sinds kort een [versie voor het MKB](#)⁷. Aan de toets door SBTi zijn kosten verbonden.

De ANVR-methode en het GHG-protocol?

We noemden al dat het Greenhouse Gas (GHG) Protocol de standaard is voor klimaatimpactmeting. Hoe verhoudt de ANVR-methode zich daartoe?

Dat zit zo. Binnen GHG zijn er drie typen emissies:

- ➔ **Scope 1:** directe emissies door eigen activiteiten (bv. brandstofgebruik in eigen voertuigen, gasverbruik in kantoren).
- ➔ **Scope 2:** indirecte emissies van ingekochte energie (bv. elektriciteit voor kantoren, datacenters).
- ➔ **Scope 3:** overige indirecte emissies in de waardeketen (bv. uitstoot door hotels en transportpartners⁸, catering en woon-werkverkeer van personeel).

De ANVR-methode brengt een deel van 'scope 3' in beeld, namelijk categorie 11: 'emissies door gebruik van je product' (een van de 12 subcategorieën onder scope 3), en laat scope 1 en 2 buiten beschouwing. Het is dus een gedeeltelijke berekening van klimaatimpact van reisbedrijven, maar wel de belangrijkste. Het resultaat kan los worden gebruikt, bijvoorbeeld om reizigers te informeren over de verwachte impact van een reis, of als onderdeel van de bredere klimaatrapportage van een reisbedrijf.

Het is altijd belangrijk om uit te leggen wat er wel en niet in een berekening zit. Dat kan bijvoorbeeld door te vermelden dat de ANVR-methode is gevolgd.

Let op: De ANVR-methode biedt handvatten voor emissierapportage van een deel van je scope 3, maar is niet volledig als je bijvoorbeeld volgens het VSME- raamwerk over je bedrijfsemissies wil rapporteren. Daarvoor moet je namelijk wél scope 1 en 2 emissies berekenen. Hoe je dit doet, lees je bijvoorbeeld op [Klimaatplein](#)⁹ of de [SME Climate Hub](#)¹⁰ (voor mkb), of [SBTi](#)¹¹ (voor grote ondernemingen). Concrete tips en subsidiemogelijkheden voor energiebesparing binnen je kantoor vind je bij [DEB](#)¹².

Aan de slag

Hieronder staan tips en methoden die reisbedrijven kunnen toepassen om hun klimaatimpact te verminderen.

1. Voorkomen – kwaliteit boven afstand

➔ **Kwaliteit boven afstand.**

Om de klimaatdoelen te behalen, is het essentieel om de gemiddelde reisafstand te verkorten. Dit kan door de focus te verleggen van de bestemming naar de kwaliteit van de ervaring¹³. Richt marketing en productontwikkeling op (waar mogelijk vergelijkbare) ervaringen bestemmingen dichterbij huis.

➔ **Vermijd belastende excursies.** Zet activiteiten met een relatief hoge CO₂-uitstoot (zoals helikoptervluchten) niet in de etalage en promoot in plaats daarvan duurzamere alternatieven, waar mogelijk (zoals een elektrische boottocht).

➔ **Klantbewustzijn.** Maak reizigers bewust van de klimaatimpact en/of verleid hen tot minder belastende reiskeuzes. Bied actief duurzamere alternatieven aan als die beschikbaar zijn, zoals de trein in plaats van vluchten, directe vluchten in plaats van met overstap, of accommodaties met een erkend duurzaamheidslabel in plaats van zonder. Voorzie klanten vóór en tijdens hun reis van praktische klimaattips¹⁴.

2. Minimaliseren – maak gebruik van duurzamere opties

➔ **Zet duurzamere vervoersopties in de etalage.** Bied bijvoorbeeld meer trein- of busreizen aan, of moedig klanten aan tot autovakanties.

➔ **Efficiëntere luchtvaartmaatschappijen.** Kies voor luchtvaartmaatschappijen die aantoonbaar brandstofefficiënter zijn. Gebruik Google TIM voor vergelijkingen tussen vluchten of bijvoorbeeld de Atmosfair Airline Index¹⁵ voor vergelijkingen tussen airlines.

➔ **Hernieuwbare vliegtuigbrandstof (SAF).** Ondersteun de transitie naar schonere luchtvaart door het inkopen van SAF-credits. Stimuleer ook klanten om bij te dragen aan SAF tijdens het boeken van een vlucht.

➔ **Duurzamer lokaal vervoer.** Maak het aantrekkelijk voor klanten om binnenlandse vluchten te vervangen door reizen over land (indien veilig). Stimuleer het gebruik van duurzamere vervoersmiddelen op de bestemming, zoals trein, bus en (elektrisch) deelvervoer. Werk hierbij samen met lokale vervoerders die concrete stappen zetten naar duurzamer vervoer en integreer deze opties in reisarrangementen.

➔ **Investeer in elektrificatie.** Biedt actief en waar mogelijk EV's of hybrides aan als huurauto's en informeer consumenten actief over de voordelen. De CO₂-voetafdruk van een EV ligt gemiddeld 60% lager dan die van een benzineauto over dezelfde afstand¹⁶.

➔ **Accommodaties met duurzaamheidscertificeringen.** Stimuleer partners en accommodaties om zich te laten certificeren door erkende certificeringsinstanties. Werken met gecertificeerde accommodaties is sinds kort makkelijker geworden voor ANVR-leden: zij krijgen toegang tot de real-time database van [BeCause](#)¹⁷.

➔ **Hernieuwbare energie voor accommodaties.** Moedig accommodaties aan te investeren in eigen hernieuwbare energievoorziening, zoals zonnepanelen of lokale groene stroomprojecten. Dit verlaagt structureel hun energie-verbruik en emissies.

3. Compenseren – onvermijdelijke rest CO₂

➔ Reizen zal de komende jaren nog altijd meer dan 'nul' uitstoot veroorzaken. Ook in het einddoel van netto nul uitstoot in 2050 speelt compensatie een rol, omdat er nog geen realistische scenario's bestaan waarin duurzaam reizen echt uitstootvrij is¹⁸. De kunst is de uitstoot zodanig sterk te verminderen dat de compensatie ervan uitvoerbaar en betaalbaar is en geen ongewenste bijwerkingen heeft. Compensatie is het allerlaatste redmiddel en hoort in een klimaatactieplan ook niet meer dan die plek te hebben.

Wat zijn SAF-credits¹⁹?

SAF (Sustainable Aviation Fuel) wordt geproduceerd uit hernieuwbare grondstoffen of reststromen, zoals gebruikte frituurolie. De CO₂-uitstoot van SAF is over de hele levenscyclus tot wel 80% minder dan van fossiele kerosine. Voor luchtvaartbrandstofleveranciers geldt vanaf 2025 een SAF-bijmengverplichting van 2%. Dit percentage zal over de jaren heen hoger worden, naar een verplichting van 63% in 2050. SAF is kostbaar omdat het nog maar in een paar fabrieken ter wereld gemaakt wordt en in kleine hoeveelheden. Daarom gebruiken luchtvaartmaatschappijen het niet grootschalig. Touroperators en reisagenten kunnen de productie ervan stimuleren door SAF-credits te kopen. Dat zijn certificaten die aantonen dat een bepaalde hoeveelheid alternatieve brandstof is geproduceerd en ingezet namens jouw organisatie. Door zo'n credit te kopen stimuleer je de productie en inzet van SAF, compenseer je een deel van je CO₂-voetafdruk en laat je zien dat je actief bijdraagt aan de verduurzaming van de luchtvaart.

REIZEN MET RESPECT VOOR MENS, NATUUR EN CULTUUR
KAN EEN POSITIEVE KRACHT ZIJN, DIE BIJDRAAGT
AAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING, NATUURBEHOUD
EN WELZIJN.

De rol van de ANVR

Met de ondertekening van de Glasgow Declaration heeft de ANVR zich namens de branche gecommitteerd aan effectieve klimaatactie, op weg naar netto-nul uitstoot in 2050. Om te weten of we voldoende voortgang maken, vraagt de ANVR dat leden uiterlijk in 2026 beginnen met het in kaart brengen van en vanaf 2027 jaarlijks rapporteren over:

- ➔ 1. de **totale** uitstoot van alle in een kalenderjaar verkochte reisproducten,
- ➔ 2. de **gemiddelde** uitstoot van in dat jaar verkochte reisproducten, per persoon per dag.

Hiervoor is de ANVR-methode ontwikkeld. Daarnaast stimuleert de ANVR dat leden uiterlijk eind 2026 een klimaatactieplan hebben, waarin staat hoe zij hun uitstoot structureel gaan terugbrengen.

De ANVR roept dus op tot actie maar kent tegelijkertijd de beperkingen. De reisbranche is nu eenmaal deels afhankelijk van de voortgang die andere sectoren maken, met name de luchtvaart. Daarom zet de ANVR zich in voor duurzame innovatie in de gehele reissector en voor een gelijk speelveld voor reisbedrijven

Bronnen

- 1 [Greenhouse Gas \(GHG\) Protocol](#)
- 2 World Tourism Organization. (2023). *Climate Action in Tourism – An overview of methodologies and tools to measure greenhouse gas emissions*. UNWTO Madrid.
- 3 Conform categorie 3.11 van het GHG-protocol: Emissies die ontstaan door het gebruik van verkochte producten en diensten.
- 4 [The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism](#)
- 5 [Ambitious corporate climate action - Science Based Targets Initiative](#)
- 6 [How to set science-based targets - Science Based Targets Initiative](#)
- 7 [Target Validation Services for SMEs - SBTi Services](#)
- 8 Voor reisbedrijven met eigen vliegtuigen vallen vluchtemissies volgens het GHG-protocol onder scope 1 maar voor bedrijven die gebruik maken van vluchten van derden is dit scope 3. Rapportage van de klimaatimpact van reisproducten (scope 3) kan dus een vertekend beeld geven. In de ANVR-methode wordt de uitstoot van vluchten altijd meegerekend, ongeacht wie de eigenaar is van het vliegtuig.
- 9 [Over de scope en grenzen van uw CO²-voetafdruk - Klimaatplein](#)
- 10 [SME Climate Hub](#)
- 11 [The Corporate Net-Zero Standard - Science Based Targets Initiative](#)
- 12 [DEB - Energiebesparing en verduurzaming voor ondernemers](#)
- 13 Peeters, P. & Papp, B. (2023). *Envisioning Tourism in 2030 and Beyond. The changing shape of tourism in a decarbonising world. The Travel Foundation*.
- 14 [Climate-Friendly Travel Tips List - Sustainable Travel International](#)
- 15 [Atmosfair Airline Index - atmosfair](#)
- 16 [Elektrische auto: schoner en klimaatbewust | Milieu Centraal](#)
- 17 [BeCause | Sustainability Software for Travel](#)
- 18 [Envisioning Tourism in 2030 \(Envisioning 2030 - how can Travel and Tourism plan for a decarbonising world? The Travel Foundation\)](#)
- 19 [Veelgestelde vragen over Sustainable Aviation Fuel en SAF credits – SAF Planet](#)

NATUUR

Toerisme draait om het beleven van de wereld — haar landschappen, dieren, oceanen, bossen en biodiversiteit. Een gezonde natuur vormt de basis voor duurzaam en betekenisvol reizen. Ook voor zakenreizen is natuurbehoud van belang, alhoewel indirect: meer dan de helft van de wereldeconomie is afhankelijk van goed functionerende ecosystemen²⁰.

De reissector heeft niet alleen een belang, maar ook een verantwoordelijkheid richting de natuur. Met onze wereldwijde voetafdruk en ons bereik hebben we de potentie om de kracht van natuurherstel te zijn. Door te investeren in natuurpositieve bestemmingen en herstelprogramma's kan toerisme bijdragen aan biodiversiteit, gemeenschapswelzijn en een veerkrachtige planeet.

Wat kun je doen voor de natuur op bestemming?

Natuurbescherming betekent niet alleen het (financieel) ondersteunen van natuurparken en reservaten, bijvoorbeeld, maar ook voorkomen van schade in kwetsbare natuurgebieden en bijdragen aan herstel van aangetaste landschappen. Dit helpt om CO₂ vast te houden, geeft biodiversiteit de kans om terug te keren en kan bedreigde soorten helpen beschermen.

Het basisprincipe van 'natuurpositief' toerisme is heel eenvoudig: voorkomen is beter dan genezen. Hieronder staat een vereenvoudigd stappenplan voor natuurbehoud- en herstel, als startpunt voor het ontwikkelen van je eigen beleid²¹.

1. Voorkomen

➔ **Voorkomen is altijd de eerste stap.** Verdiep je in de bestemmingen die je aanbiedt, bijvoorbeeld met behulp van het [WWF Risk Filter](#)²² en probeer de meest kwetsbare natuurgebieden te identificeren. Vermijd excursies in ecologisch gevoelige gebieden, steun anti-stroperijprogramma's en zorg dat reizigers zich houden aan lokale en internationale regels voor de bescherming van planten en dieren. Houd je aan de do's en don'ts van [dierenwelzijn](#)²³ in toeristische activiteiten.

2. Minimaliseren

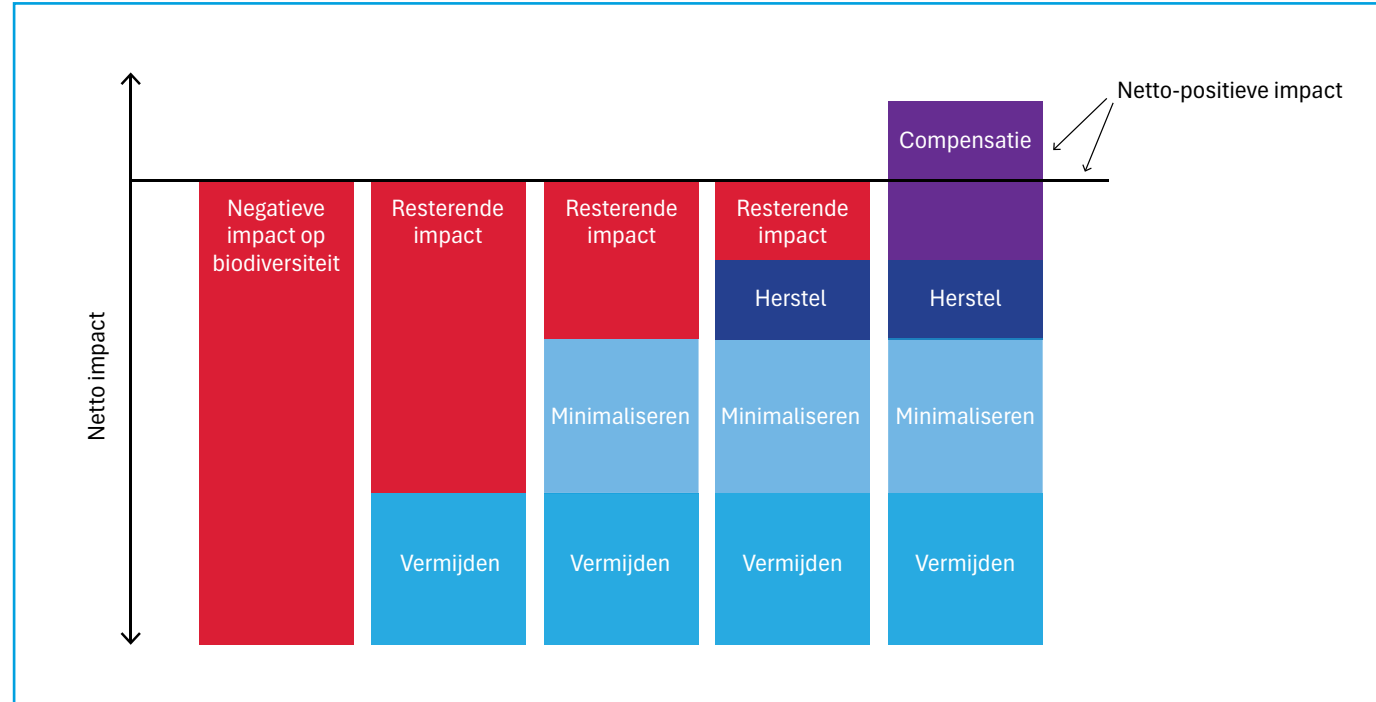
➔ **Beperk zoveel mogelijk de negatieve impact die je niet kunt voorkomen.** Kies dan bijvoorbeeld voor kleinschalige, lokale excursies, [voorkom plasticgebruik en werk samen met lokale partners aan duurzaam afvalbeheer](#)²⁴. Informeer reizigers over de kwetsbaarheid van de natuur op bestemming en maak duidelijk hoe zij kunnen bijdragen aan behoud.

3. Herstellen

➔ **Draag bij aan het herstel van aangetaste ecosystemen**, bijvoorbeeld door te investeren in natuurgebieden op de bestemmingen die je aanbiedt. Denk aan herbebossing, kustherstel of regeneratie van koraalriffen. Herstel ter plaatse heeft de voorkeur boven compensatie elders: het pakt het probleem bij de oorzaak aan. Als je natuurherstelinitiatieven ondersteunt waar de lokale bevolking bij betrokken is, draag je ook nog eens extra bij aan de lokale economie, wat belangrijk is voor natuurherstel op langere termijn.

4. Compenseren

- ➔ **Is herstel op de bestemming (nog) niet mogelijk?** Kies dan voor compensatie elders. Denk aan investeringen in natuurprojecten in andere delen van de wereld. Zie dit wel als laatste stap, niet als vervanging van voorkomen en herstellen.

De rol van de ANVR

De ANVR ziet natuurbehoud en herstel als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Door samen te werken met natuurorganisaties, lokale gemeenschappen en reizigers kunnen we niet alleen behouden wat er nog is, maar ook actief bijdragen aan een wereld waarin natuur en dieren weer de ruimte krijgen om te floreren. In 2021 heeft de ANVR richtlijnen opgesteld voor diervriendelijke toeristische activiteiten. Deze geven reisorganisaties houvast met duidelijke *do's en don'ts* om dierenwelzijn te beschermen en respectvolle ontmoetingen met dieren te stimuleren.

De ANVR investeert in kennisontwikkeling op het gebied van natuurbescherming. We weten nog veel niet over de impact van toerisme en zakelijke reizen op bestemmingen. Dat onderzoeken we, samen met partners en leden, zodat we samen kunnen leren en verbeteren.

Bronnen

- ²⁰ [World Economic Forum 2024, Scenarios to protect biodiversity and ecosystem services.](#)
- ²¹ Dit stappenplan is gebaseerd op de 'mitigatie-hiërarchie', een wereldwijd erkende basis voor milieubeleid, die wordt toegepast door o.a. de Europese Commissie, internationale ontwikkelingsorganisaties en het Nederlandse Planbureau voor de Leefomgeving. Zie voor een korte historie: [First Things First: Avoid, Reduce ... and only after that-Compensate | WWF.](#)
- ²² [WWF Biodiversity Risk Filter - Inform](#)
- ²³ [Do and Dont's Dierenwelzijn & Toeristische activiteiten](#)
- ²⁴ De introductie van 'Let's Reduce Single-Use -The Plastics Guide for Hotels' kan gratis worden gedownload op de ANVR ledenpagina. Voor de uitgebreide versie zie [Plastic Waste Reduction Toolkit - Plastic Reduction.](#)

MENSEN

Duurzaamheid gaat niet alleen over klimaat en natuur, maar ook over mensen.

Reizen verbindt ons met gemeenschappen wereldwijd en laat ons zien hoe verschillend én gelijk we zijn. Die ontmoetingen brengen begrip, respect en verbondenheid – juist nu onmisbaarder dan ooit.

De reissector speelt daarin een sleutelrol: door bewust om te gaan met haar sociale voetafdruk en reizigers te verbinden met lokale gemeenschappen, kan reizen bijdragen aan eerlijke kansen, sterke lokale economieën en meer wederzijds respect.

Wat kun je doen om jouw sociale impact te verbeteren?

De ANVR ziet sociale impact als een integraal onderdeel van toekomstbestendig reizen. Ons doel is dat reizen niet alleen mooie ervaringen oplevert voor de reiziger, maar ook blijvende voordelen creëert voor de mensen die we onderweg ontmoeten. De ANVR stimuleert reisbedrijven om op een respectvolle, eerlijke en wederkerige manier samen te werken met lokale partners. Dit kan worden geborgd door onderstaande thema's actief te bespreken en te concretiseren in contracten, gedragscodes of lokale projecten. Hieronder staat een vereenvoudigd stappenplan voor actief sociaal beleid van jouw organisatie.

1. Voorkomen – wederkerige relaties, ethisch beleid en het creëren van gelijke kansen.

- ➔ **Eerlijke beloning voor lokale partners.** Zorg voor een **leefbaar loon** voor alle mensen die direct of indirect voor je werken. Dat draagt bij aan economische stabiliteit en helpt uitbuiting te voorkomen. Leg minimumtarieven maar ook goede werkomstandigheden vast in contracten en betaal waar mogelijk rechtstreeks aan lokale partners.
- ➔ **Bescherming van kinderen en kwetsbare groepen** om misbruik, kinderarbeid en uitbuiting te voorkomen. Hanteer richtlijnen zoals *The Code*²⁵ en het *Don't Look Away programma*²⁶. Train je personeel en informeer reizigers over gepast gedrag.
- ➔ **Voorkom overtoerisme in de keten.** Overbelasting kan de leefbaarheid, lokale voorzieningen en sociale cohesie aantasten. Spreid bezoekersstromen, vermijd hotspots in piekperiodes en werk samen met lokale overheden aan een spreidingsbeleid.
- ➔ **Respect voor cultuur en tradities.** Culturele misverstanden of exploitatie kunnen lokale gemeenschappen schaden. Ontwikkel gedragscodes voor partnerorganisaties en reizigers en betrek lokale gemeenschappen actief bij excursies en activiteiten zodat ontmoetingen gelijkwaardig en authentiek blijven.

2. Minimaliseren – zorg dat de negatieve gevolgen minimaal zijn en voordelen breed worden gedeeld.

- ➔ **Versterk de positie van vrouwen**, aangezien er sprake is van ongelijkheid, lagere lonen, discriminatie en geweld tegen vrouwen²⁷. Werk met vrouwelijke gidsen, chauffeurs en hotelmedewerkers, bied training aan en stel diversiteitsdoelen in leveranciersbeleid. Dit vergroot gendergelijkheid en veerkracht binnen gemeenschappen.
- ➔ **Laat een groter percentage van de bestedingen lokaal blijven**. Lokale bestedingen zorgen ervoor dat de opbrengsten van reizen ook echt ten goede komen aan de lokale gemeenschappen, omdat het geld daadwerkelijk op de bestemming blijft. Dit kan je doen door direct te kopen bij lokale markten, restaurants en kleinschalige accommodaties. Stel hiervoor een concreet doelpercentage (bijvoorbeeld 50% van de bestedingen moet lokaal zijn).

3. Herstellen – actief bijdragen aan het herstel of de versterking van sociale structuren in gemeenschappen die toerisme ontvangen.

- ➔ **Community-based tourism**²⁸ & **culturele uitwisseling** geeft lokale gemeenschappen meer zeggenschap en inkomen, en kan bijdragen aan de reiservaring. Ontwikkel tours of workshops onder leiding van lokale bewoners of geef hen medezeggenschap.
- ➔ **Ondersteun lokale NGO's en sociale projecten**, want lokale organisaties vullen vaak belangrijke maatschappelijke gaten op, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, en natuurbehoud. Door samenwerking kun je direct bijdragen aan lokale ontwikkeling.
- ➔ **Wees aanspreekbaar**. Zorg dat je in alle landen waar je actief bent ook vindbaar en bereikbaar bent voor lokale gemeenschappen en stel je open voor feedback of klachten.

Wat is een leefbaar loon?

Lang niet overal ter wereld bestaat er een wettelijk minimumloon. En in veel landen is het minimumloon niet genoeg om van rond te komen. Daarom is het belangrijk om ervoor te zorgen dat mensen die direct of indirect voor je werken een 'leefbaar loon' (living wage) krijgen. Van een leefbaar loon kan een werknemer zijn of haar gezin onderhouden en ook een beetje sparen. Volgens de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen moeten bedrijven erop letten dat hun ketenpartners overal ter wereld:

- ➔ de lokale wetgeving naleven, dat wil zeggen tenminste het minimumloon betalen (als dat bestaat) en overwerk en sociale premies betalen conform de geldende regelgeving;
- ➔ waar nodig meer dan het minimumloon betalen, zodat dit voldoende is om in de basisbehoeften van werknemers en hun gezin te voorzien en een bescheiden spaarsom mogelijk te maken.

Op de [website van de SER](#)²⁹ vind je meer informatie en voorbeelden van gedragscodes voor de samenwerking met ketenpartners. Wil je weten wat hoeveel een leefbaar loon ongeveer kost in de landen waar je actief bent? Dan kun je kijken bij [WageIndicator.org](#)³⁰ of [Fair Wage Network](#)³¹.

De rol van de ANVR

De ANVR zet zich namens de hele branche in voor programma's die bijdragen aan het versterken van kinder- en mensenrechten wereldwijd. Hieronder staan enkele voorbeelden. Daarnaast werkt de ANVR met partners aan meer inzicht in de sociale en economische impact van reizen op bestemmingen, met het oog op kennisdeling binnen de branche.

Child Labour Project

Met steun van de Nederlandse overheid en een consortium van Nederlandse touroperators en Indonesische DMC's heeft de ANVR tussen 2020 en 2022 kinderarbeid in de toeristische keten in Indonesië in kaart gebracht³². In de vervolgfase werkt de ANVR aan interventies om kinderarbeid en uitbuiting uit te bannen. Een belangrijk onderdeel hiervan is een toolkit waarmee reisorganisaties op alle bestemmingen (wereldwijd) een scan kunnen uitvoeren en interventies plannen. Deze toolkit zal in het derde kwartaal 2026 worden gepresenteerd, en eind 2026 worden gepubliceerd.

Roundtable of Human Rights in Tourism

ANVR is lid van de [Round Table of Human Rights in Tourism](#)³³, een internationale non-profitorganisatie, die bewustwording en implementatie van mensenrechtenstandaarden in toerisme stimuleert. Op die manier draagt de ANVR bij aan kennisdeling. Hier kan je meer leren over hoe jij als reisorganisatie mensenrechten beschermt.

The Code

Sinds 2011 is de ANVR aangesloten bij [The Code of Conduct for the Protection of Children from Sexual Exploitation in Travel and Tourism](#)³⁴. Leden worden gestimuleerd om misstanden te bestrijden, personeel te trainen en klanten op te roepen vermoedens te melden via www.dontlookaway.nl.

Bronnen

- 25 [We protect children in travel and tourism — The Code](#)
- 26 dontlookaway.nl
- 27 UN Tourism (2024). [Women's empowerment and tourism.](#)
- 28 [Community-Based Tourism: A Path to Sustainable Travel - Fair Tourism - duurzaam toerisme](#)
- 29 [Leefbaar loon in het IMVO-beleid | SER](#)
- 30 [Toegang tot de Leefbaar Loon Database - WageIndicator.org](#)
- 31 [Living Wage Database – Fair Wage Network](#)
- 32 Netherlands Enterprise Agency (2025). [Eradication of child labour in tourism.](#)
- 33 [Roundtable Human Rights in Tourism](#)
- 34 De ANVR stimuleert haar leden om op individuele basis The Code te ondertekenen. Zie hiervoor www.thecode.org

TRANSPARANTIE

Transparantie en rapportage over onze sociale, ecologische en economische impact is één van de leidraden van onze gezamenlijke ambitie.

TRANSPARANTIE

Certificering

Certificering biedt reisondernemingen en hun ketenpartners concrete handvatten om hun bedrijfsvoering te verduurzamen en is een handig hulpmiddel voor reizigers die duurzamere keuzes willen maken. Certificeringsschema's beslaan een veel groter aantal thema's dan in deze gids worden genoemd. Het is een alomvattende aanpak waarbij je prestaties onafhankelijk worden gecontroleerd. Een duurzaamheidscertificaat is daarom een hulpmiddel voor reizigers bij het maken van bewuste en duurzamere keuzes.

De ANVR stimuleert leden al jaren om zich te laten certificeren via Travelife of andere erkende keurmerken. Op de website van Travelife kun je vinden welke reisbedrijven gecertificeerd zijn: [Travelife for Tour Operators and Travel Agents](#)³⁵. De basistraining duurzaam toerisme van Travelife is verplicht voor alle ANVR-leden. Ook werkt de ANVR samen met andere brancheverenigingen aan meer duidelijkheid over het onderscheid tussen erkende en niet-erkende duurzaamheidslabels, omdat er veel labels in de reisindustrie bestaan en niet alle labels onafhankelijk worden gecontroleerd. Zo is de ANVR een samenwerking aangegaan met [BeCause](#)³⁶, een internationale database met actuele en betrouwbare duurzaamheidsinformatie over accommodaties met erkende keurmerken. Daarbij beveelt de ANVR aanbieders van zakenreizen aan om te werk te gaan met [EcoVadis](#)³⁷. Deze keuze sluit aan bij de sterke voorkeur van de zakelijke deelmarkt naar EcoVadis als manier om transparantie te bieden over duurzaamheid, aangezien velen hier al meer werken.

Duurzaamheidsrapportage

Niet alle verduurzamingsinspanningen zijn zichtbaar via certificering. Daarom ontwikkelt de ANVR een rapportagestandaard waarmee leden op een toegankelijke en vergelijkbare manier kunnen laten zien wat zij doen op het gebied van duurzaamheid, ook als zij (nog) niet gecertificeerd zijn. Deze rapportage zal de volle breedte van maatschappelijk verantwoord ondernemen bestrijken, zowel in Nederland als op de bestemmingen. De standaard sluit waar mogelijk aan op internationale richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving, maar wordt vereenvoudigd en aangepast aan de praktijk van reisondernemingen. De standaard wordt naar verwachting in 2026 gepubliceerd.

Bronnen

³⁵ [Travelife for Tour Operators and Travel Agents](#)
³⁶ [BeCause | Sustainability Software for Travel](#)
³⁷ [De internationale standaard voor veerkrachtige, duurzame toeleveringsketens | EcoVadis](#)

WRAP UP

De ANVR-duurzaamheidsgids helpt reisorganisaties stap voor stap richting een toekomstbestendige sector. Hoe vertaal je jouw intenties in daadwerkelijke impact?

- 1. Begin met inzicht krijgen in je impact op klimaat, natuur en mensen.
- 2. Vervolgens kun je prioriteiten stellen: waar is de grootste winst te behalen?
- 3. Formuleer daarna een helder doel.
- 4. Vertaal dit naar een concreet actieplan dat uitvoerbaar is binnen jouw organisatie en keten.
- 5. Tot slot is het essentieel om te communiceren over voortgang en resultaten, én van elkaar te leren.

Samen bouwen we aan een transparante, continu lerende reisbranche die niet alleen de wereld laat zien, maar haar ook helpt beschermen.

Meer weten over duurzaamheid?

Wil je op de hoogte blijven van wat de ANVR doet op het gebied van duurzaamheid? Wil je een ervaring delen? Of heb je een suggestie hoe de ANVR leden kan ondersteunen?

Neem contact op met het team via:
duurzaamheid@anvr.nl

En hou de ledenpagina in de gaten:
Duurzaam reizen | ANVR

Met ‘**uitstoot**’, ‘**emissies**’ of ‘**broeikasgassen**’ bedoelen we CO₂ en alle andere emissies waarvan het effect op klimaatverandering is aangetoond. Dit duiden we aan met CO₂-equivalenten (CO₂e), de maatstaf waarbij het klimaateffect van alle broeikasgassen wordt gerelateerd aan het opwarmingseffect van CO₂.

Overtoerisme: bestemmingen waar gastheren of gasten, lokale bewoners of bezoekers het gevoel hebben dat er te veel bezoekers zijn en dat de levenskwaliteit in het gebied of de kwaliteit van de ervaring onaanvaardbaar is verslechterd.

GHG Protocol: het Greenhouse Gas Protocol is een internationale standaard die door organisaties wordt gebruikt om hun broeikasgasemissies te meten of schatten.

Regeneratie van bestemmingen / regeneratief toerisme: hier is sprake van wanneer toerisme en zakenreizen aantoonbaar bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van plaats (flora, fauna, infrastructuur), lokaal welzijn (bewoners), beleven (toeristen en bewoners) en werken (bedrijven, werknemers).

Sustainable Aviation Fuel (SAF): is een vliegtuigbrandstof die wordt gemaakt uit hernieuwbare grondstoffen of reststromen, zoals gebruikte frituurolie, plantaardig afval of niet-eetbare gewassen. Het is bedoeld om de CO₂-uitstoot van de luchtvaart aanzienlijk te verminderen in vergelijking met conventionele kerosine.

Leefbaar loon: een loon dat voldoende is om werknemers en hun gezinnen te voorzien van de goederen en diensten die zij nodig hebben voor een aanvaardbare levensstandaard.

Community-based tourism: een verantwoorde en innovatieve manier van toerisme waarbij reizigers direct in contact staan met de lokale gemeenschappen, waarbij culturele uitwisseling en de economie bevorderd worden.

COLOFON

Deze gids is ontwikkeld door de ANVR als onderdeel van de gezamenlijke inzet voor een duurzamere reisbranche.

Redactie:

Sharon van Ede en Eva den Breejen

Met dank aan de Stuurgroep Duurzaamheid, en in het bijzonder:

Fenny Koppen, Maaïke van der Windt, Gert Nieuwboer en Floor Bregman

Fotografie:

Foto Frank Radstake: Nils van Houts/*TravMagazine*, ANVR, Shutterstock, Unsplash

Uitgave:

ANVR

Datum:

10 November 2025

